

Sygn. akt V CSK 287/20

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z urzędu

przy uczestnictwie G. N. ((...))

o stwierdzenie zasadności przyjęcia do szpitala psychiatrycznego w myśl
art. 24 ust. 1 w zw. z art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 25 listopada 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 17 kwietnia 2020 r., sygn. akt XIII Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.), a obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Uczestnik wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem się na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), wynikającą z niezrealizowania przez Sąd Okręgowy w postępowaniu apelacyjnym funkcji rozpoznawczej, jak i kontrolnej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzania wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczególności czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania decyduje przy tym stwierdzenie, że zarzucane i wywiedzione w skardze oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. W niniejszej sprawie taka sytuacja nie zachodzi.

Konstrukcja apelacji jako środka zaskarżenia zakłada, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę ponownie, w granicach wyznaczonych w art. 378 k.p.c. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 31 stycznia 2007 r. - zasadzie prawnej - III CZP 49/07 (OSNC 2008, nr 6, poz. 55), sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Zastosowanie przez sąd drugiej instancji prawa materialnego musi być osadzone w prawidłowo zrekonstruowanej podstawie faktycznej sprawy. Sąd drugiej instancji oczywiście ma obowiązek ponownego przeprowadzenia dowodów, natomiast - w razie podniesienia zarzutów odnoszących się do ustalonej podstawy rozstrzygnięcia - musi ponownie przeanalizować zarówno te dowody, jak i sposób ich oceny, a w razie potrzeby uzupełnić materiał zebrany w sprawie, a to w celu wypracowania własnego stanowiska co do podstawy faktycznej rozstrzygnięcia.

Jeśli stanowisko to nie różni się od zajętego przez sąd pierwszej instancji, wystarczy, że sąd drugiej instancji da wyraz temu, iż zgadza się z jego ustaleniami. Konieczność zachowania rozsądnego terminu rozpatrzenia spraw cywilnych wymaga, by sąd drugiej instancji uzupełniał ewentualne braki w ustaleniach faktycznych sądu pierwszej instancji, zmierzając do wykonania własnych kompetencji merytorycznych i reformacyjnych w sprawie, nie zaś tylko kontrolnych wobec orzeczenia sądu pierwszej instancji. W sprawach o takim przedmiocie rozpoznania i orzekania, jak w niniejszej sprawie standard ten musi być bezwzględnie zachowany. Tak też postąpił Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie.

Postępowanie przed sądem opiekuńczym prowadzone na podstawie ustawy z 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r., poz. 685, dalej - u.o.z.p.), co było już wyjaśniane wielokrotnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 14 lutego 1996 r., II CRN 201/95, niepubl., z 12 lutego 1997 r., II CKU 72/96 OSNC 1997, nr 6-7, poz. 84, z 27 lutego 2008 r., III CSK 318/07, niepubl., z 16 kwietnia 2009 r., I CSK 402/08, niepubl. oraz z 16 marca 2012 r., IV CSK 373/11, niepubl.) ma na celu wszechstronną kontrolę legalności przyjęcia i przymusowego pobytu w szpitalu psychiatrycznym osoby, która nie wyraziła na to zgody. Kontrola obejmuje prawidłowość procedury przyjęcia oraz występowanie przesłanek materialnoprawnych usprawiedliwiających niesposobność (braku zgody) osoby przyjmowanej, zarówno na samo przyjęcie do szpitala, jak i leczenie.

Sądy obu instancji w niniejszej sprawie dostrzegły, omówioną w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. wyrok z 9 lipca 2015 r., I CSK 52/14, niepubl.) różnicę w przesłankach zastosowania art. 23 i 24 u.o.z.p. wobec osoby przyjmowanej do szpitala psychiatrycznego oraz w konsekwencjach wydania w stosunku do niej orzeczenia zatwierdzającego przyjęcie do szpitala psychiatrycznego w celu obserwacji i zdiagnozowania, jak i leczenia. Postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się na podstawie zawiadomienia z 17 października 2019 r. o przyjęciu uczestnika do szpitala w celu obserwacji, sporządzonego stosownie do art. 24 ust. 1 u.o.z.p., po czym - przed upływem terminu oznaczonego w art. 24 ust. 1 u.o.z.p. i przed zakończeniem postępowania - szpital wystąpił do

sądu z zawiadomieniem o konieczności pozostania uczestnika w szpitalu w celu leczenia, o czym stanowi art. 23 ust. 1 u.o.z.p. Także skarżący dostrzega, że w ramach toczącego się z urzędu postępowania przewidzianego w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego, ze względu na dynamiczność sytuacji, w jakiej znajduje się pacjent przyjęty do szpitala psychiatrycznego wbrew swojej woli, sąd powinien rozważyć wszystkie aspekty jego pobytu i kompleksowo tę sytuację ocenić. Wbrew jego zarzutom, nie ma dostatecznych podstaw do twierdzenia, że Sąd Rejonowy nie zajmował się okolicznościami istotnymi z punktu widzenia zastosowania w stosunku do uczestnika art. 23 ust. 1 u.o.z.p., gdyż ten przepis w związku z art. 24 ust. 1 u.o.z.p. powołał jako podstawę rozstrzygnięcia, ale też poczynił pewne ustalenia niezbędne z punktu widzenia ustalonych w nim przesłanek zastosowania. Sąd drugiej instancji ustalenia te tylko uzupełnił, do czego był nie tylko uprawniony ale i zobowiązany, skoro dysponował stosownym materiałem.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398 § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

jw